

הכונס פרק ששי בבא קמא

(א) ומוספתא דבי"מ פ"ג,
(ב) ומוספתא פ"ט,
(ג) ולקמן קמ"ד (ד) בי"מ
לא, פ"ט (חולין פ"א),
(ה) בי"מ לא, (ו) לקמן פ"ג,
ק"ד, (ז) בי"מ כ"ב, (ח),
(ט) ולקמן ע"ג, (י) (שמות
כ"ב), (י"א) (ש"ל מ"א).

תורה אור השלם

1. לא תראה את שור
אדוך או את שוה נדחים
והתעלמת מהם השב
תשיבים לאדוך:
דברים כ"ב א

הגהות הב"ח

(א) ג"מ דשכ"ח דע"ל
ופסקי: (ב) חוס' ד"ה אלא
וכי' פי' שאינה
משמרת אלא כיוון
מתייה:

הגהות הגר"א

[א] ג"מ ח"ל מתייה
כו' נ"ב וירקם הכמ"ס
(א"ל) הו"ל (בבב"ב)
כו' ויר"ל דמיייר ג"כ
ממקום שהמורה אכל
הלא"ש כתב בתוספתא שלטו
(ועברתה סיון ר"ס ס"ק
ה' ומש"ש ועוד דקאמר
משמע דידעו דמשמע
בב"ב הי"ך פשיטא ליה
כ"כ ע"ן בתוספתא פ"ג
דבי"מ המולא כהמת הכירו
חייב כ"י לעולם כ"י ונחום
כאן ד"ה לעולם כ"י (ומ"ש
רש"י ד"ה החורה לאכזרה
ל"ד ד"ל דק"ל כהמת):

החורה. לאכזרה: למקום שיראנה. מגניבה ואכזרה ושומר שזר חייב צ"פ שפ"ח אינו צ"פ חיה אלא צ"פ חיה שחורו לרשותו. של בעלים: מאי מולא צ"פ חיה וקמי חייב: מודינא לך. צ"פ חיה בעלי חיים דחייב המולא צ"פ חיה ואכזרה ולאו משום שזר מזה אלא משום דגניבה ואכזרה לידהו פשיעוהו: היא: דכיון דנקטו נגרי ברייטא. כיון שראה שזלומות הן ללאם בני נטירותא יתירתא ואפי' הוא שומר חנם חייב אלא שומר אכזרה דמטלטלי פטור מגניבה ואכזרה: נגרי. פשיעוהו: השב. השב מעליהו משמע: לניסו ולחרכסו מנין. דכיון ליה למולא בהשבתו לגינתו דבעלים: הכל לריבין דעת בעלים. גונב וגזל או אחד מארבעה שומרין שהחורו צריך להודיעו לבעלים ואם לא הודיעו חייב המחיר נאחריותו: טענה גנב. לפטור עלמור ע"י גנב שטוען נגנבה הימנו האכזרה שזלומי ונמלא שזידו הוא משלם תשלומי ככל כגנב עלמור דרשינן בפרק מרובה (לקמן דף סג:) ואם לא ימלא הגנב) אם לא ימלא כמו שאמר אלא הוא עלמור גנב וכתב בתורה ישלם שנים אי אמרת בשלמא שומר אכזרה כשומר חנם דמי משום הכי משלם כפל דהו צ"פ למפטור נפשיה בטענת גנב: קרנא בעי שלומי. מעיקרא כי טעין נגנבה הוה מחייב נפשיה לשלומי קרנא: טענה לפטים מזויין. גנב מזויין נטל וכתב בתוספתא דקא פטר נפשיה בטענת אונס: לפטים מזויין גזלן הוא. ובעטנת אונס פטר נפשיה וכפל בטענת טענת גנב הוא דכתב זיה רחמנא (דכמיצ) וגונב מצית האיש (שמות כ): גנב הוא. ומשלם כפל וכן הפטור עלמור בטענת לפטים מזויין. ולענין חייב לא מייחיד שומר שזר עליה אם אמת אתו דהא חייב: לא

בעליה: שומר חנם פטור השואל (ב"מ דף ק"ד): שפ"ח. מצוי במלאכתו צדקה: עד לעולם לאו אפילו. הימנה

החורה למקום שיראנה אינו חייב למפל בה נגנבה או אכזרה חייב באחריותה מאי נגנבה או אכזרה לאו נגנבה מביתו ואכזרה מביתו לא ממקום שהחורה הוא קתני אינו חייב ליטפל בה א"ל הכא במאי עסקינן כגון שהחורה בצדדים ותרתי קתני והכי קתני "החורה שחרית למקום שיראנה (א) ושכחה דעיייל ונפקי וחזי לה אינו חייב ליטפל בה החורה בצדדים למקום שיראנה דלא שכיח דעיייל ונפקי דלא חזי לה ונגנבה או אכזרה חייב באחריותה יתיביה ילעולם הוא חייב עד שחורונה לרשותו מאי לעולם לאו אפילו מביתו ש"מ כשומר שזר דמי וא"ל מודינא לך כבעלי חיים דכיון דנקטו להו ניגרא ברייתא בעי נטירותא יתירתא יתיביה רבה לרב יוסף והשב (א) אין לי אלא בביתו לגינתו ולחורבתו מנין ת"ל תשיבם מכל מקום מאי לגינתו ולחורבתו אילימא לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת היינו ביתו אלא פשימא לגינתו שאינה משתמרת ולחורבתו שאינה משתמרת ש"מ כשומר חנם דמי א"ל ילעולם לגינתו המשתמרת ולחורבתו המשתמרת ודקא קשיא לך היינו ביתו הא קא משמע לן דלא בעינו דעת בעלים כדרכי אלעזר (דא"ר אלעזר) הכל צריכין דעת בעלים יחזין מהשבת אבידה שהרי ריבתה בו תורה השבות הרבה א"ל אביי לרב יוסף ואת לא תסברא דשומר אכזרה כשומר חנם דמי והא אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן הטוען טענת גנב באבידה משלם תשלומי כפל ואי ס"ד שומר שזר הוה אמאי משלם תשלומי כפל קרנא בעי שלומי א"ל הכא במאי עסקינן כגון שטוען טענת לפטים מזויין א"ל ל"סטים מזויין גזלן הוא א"ל שזר דמיטמר מאינשי גנב הוא איתביה לא

מזה קעביד ולכל הוה כשומר שזר והא דעביד לוקמא פלוגמיהו דרבה ורבי יוסף והוה רבה כר"א שהוה שמותי ועוד קאמר לימא דרב יוסף תנאי היא ומסקי דרב יוסף ככולי עלמא ומשמע דרבה ודאי תנאי היא ואינו יכול להעמיד אלא כר"א ולא כרבי עקיבא דאי לרבי עקיבא ודאי הוה שומר שזר אי אפשר לומר כן דעל כרחק לרבה אפי' לרבי עקיבא שומר חנם הוה דבאלו מציאות (ב"מ דף ק"ד) וחס) לרבה לא הוה לרבי טרפון דממיר להשתמש אלא שומר שזר כר"ע לא הוה אלא שומר חנם לכך נראה דרבה לא יעמיד כלל פלוגמיהו כשומר שומר אלא יאמר לכולי עלמא שומר חנם הוה ופלוגמיהו דשמואל דר"ע אית ליה דשמואל אכז קמא דמנלא אכז אלפא חזי ור"א אית ליה דשמואל ורבי יוסף כי מוקי פלוגמיהו דשמואל לא קאי רבי אליעזר כותימה שהוה פטור את המלוה צדקה אף מדמי המשכון ולכן מוקי פלוגמיהו כשומר אכזרה והוה כר"ע וקאמר לימא דרב יוסף תנאי היא דרבה ודאי לאו תנאי דמוקי פלוגמיהו דשמואל ומסקי דכולי עלמא אית להו דרב יוסף כו' והא דמנן בשבועות (ד' מג. וס) סלע הלויתי עליו ושתיס היה שוה דמשמע שחייב לשלם המשכון כשאכזר מיייר שאכזר צפשיעה לרבה דאמר שומר חנם הוה: לא סמקום שהחורה. ואפילו שומר לעולם הוא חייב עד שיחזירנה בול. היא סיפא דברייתא דלעיל בתוספתא דבי"מ (פ"ג ע"ש) ולהכי דייק מינה שפיר דחייב בגניבה ואכזרה קאמר: אמר ליה מודינא דך כבעלי חיים דכיון דנקטו אהו נגרי ברייתא בול. וכגון שנגנבה צדוה ענין שנגרי ברייתא גרמו לה להגנב ולעיל לא חסיק ארעתייה האי שינויא דהשתא מני למימר דנגנבה או שאכזרה דלעיל מציתו קאמר אי נמי הך סיפא אכזרה דוקא קאי שניגרי ברייתא גרמו לה להאכזר אכל לענין גניבה פטור שאין גורמין לה ליגנב ומשום הכי צרישא דקמתי צדדיה נגנבה לא מני לשנויי הכי: כשחייב

לא א ב ג ד מ"י פ"א
מה' גולה ואכזרה
הלכה די טו ועין בב"מ
קמ"ג ע"ש עד טו"ש ח"מ
כ"ד ר"ס קט"ז פ"א:
לב ה מ"י פ"ד מה' ג
גניבה הלכה י ועין
ס"ו ופ"א מהלכות גולה
ואכזרה הלכה ח טו"ש ח"מ
ע"ה טו"ש ח"מ פ"ה שנה
ספ"ק פ"ה:
לג ו מ"י פ"א מהלכות
גולה ואכזרה ה' טו
קמ"ג ע"ש עד טו"ש ח"מ
פ"ה קט"ז פ"א:
לד ז ח מ"י פ"ד מה' ג
גניבה ה' ד (וטו"ש ע'
ח"מ פ"ה שנה):
לה ט מ"י פ"ה מה' ג
ג קמ"ג ע"ש עד טו"ש
(וטו"ש ח"מ ס):

מוסף רש"י

לגינתו ולחורבתו מנין.
לדיוא השב ופטור
(ב"מ פ"א) דלא בעינו
דעת בעלים. לומר לו
שזור פתק שהחורה
לגינתו שזלומיה אכזרה
(ס"ט) הכל צריכין דעת
בעלים. גנב גזלן ר"י
שומרים שהשני לריבס
להודיעו, ואם לא הודיעו
ומתה או נגנבה חייבים
בנאחריותו דכיון דידע
אכזרה ולא ידע שהשני, לא
לזוהר זה ולא מאכזרה
(ס"ט) הטוען טענת גנב
באבידה. מולא אכזרה
שטוען נגנבה הימנו לאמר
שזלומי (לקמן פ"ג).

כשומר חנם דמי וס"מ כשומר חנם דמי דכלמה שמירתו: קרנא בעי שלומי. וכיון שחייב ודחיק למימר דגנב הוא לוקמיה כגון שטוען טענת גניבה צדוה שנגנבה ממנו צדוה גדול כגון ששמר כספים בחפירה צדקת שאי אפשר לגנבם אלא בזמירות תחת הקרקע דהו אונס כל"סטים מזויין או אם צא עליו חולי של טירוף הדעת או שניה נפלה עליו צדוה או אונס אחר שאינו יכול לשמור ולרבה דפטור בפרק הפועלים (ב"מ דף ק"ד) על צדדיה דעיייל אינשי או דנס בעידנא דניימי אינשי משכחת כפל שטוען טענת גנב בעידנא דעיייל או בעידנא דניימי אינשי ולהנהו אמוראי דפליגי עליה התם מ"מ משכחת כדפרישית ומיהו איכא למימר דהכא לא חייש כיון דמשני שפיר כל"סטים מזויין וס"ל דגנב הוא ובסמון נמי אכזריתא דפרין לא אם אמרת הוה מני למימר נמי וליטעמך דגזלן הוא אכתי תקשי לך דמייני שומר שזר משלם כפל בטוען טענת גנב צדוה אף כהוה ק"ו דאין עליו משכחה דבפרק השואל (ב"מ דף ק"ד) מסקי עלה דקסבר האי תנא לפטים מזויין גזלן הוא ומה בכך אכתי יש עליו משכחה דמה לשומר שזר שכן משלם כפל בטוען טענת גנב צדוה ואין לומר דכיון דגנב הוא ובסמון נמי אכזריתא דפרין לא אם אמרת מקומות פרין מחומרות דלא שפירי ועוד אע"ג דלא שפירי יכול לעונן כן ונראה לר"י דכיון שחייב הכתוב שומר שזר בגניבה וקמ"ג גניבה קרובה לאונס כדאמרין בהשואל (ס"ט) סברא הוא דכלל ענין שמהיה הגניבה יתחייב מגזרת הכתוב אפילו צדוה גזלן על גב דכל"סטים מזויין דהיינו צדוה דקרא פטר בו הכתוב אף על פי שאין אונסו גדול יותר ודוקא [ועי' חוס' ב"מ מב. ד"ה אמר שמואל:] לא